

Divisió i conquesta: Alemanya moderna

Alemanya, tal com queda

La reunificació alemanya repercutirà de diverses maneres sobre el món. Segons el sondeig de la pàgina següent, els països més favorables a la unió són els més apartats. Què va passar, què passarà ara i quines persones ho protagonitzaran, són els objectius d'aquests requadres.

La història d'Alemanya és un cicle de fragmentació i unificació d'alguns segles de durada. L'actual intent de tornar a unir les peces té unes arrels profundament enclavades en el passat Centre europeu i evoca noms tan ressonants com el sacre Imperi Romà, Bismarck i Hitler.

1815 Després de derrotar Napoleó, les grans potències europees es reuneixen al Congrés de Viena. Allí estableixen la Confederació Alemanya, una agregació de 39 estats independents. Així es reuneix un ingovernable grup de dominis que en alguna època arribaren a ser-ne 1800.

1871

Amb la victòria en la guerra franco-prussiana, Otto von Bismarck estableix un imperi alemany sota el kàiser Guillem I i comença un període d'expansió.

1914 L'arxiduc Francis Ferdinand d'Àustria-Hongria és assassinat a Sarajevo, fet que trastorna l'equilibri de potències europees que ha estat en tensió des d'abans del canvi de segle. Alemanya comença la Primera Guerra Mundial envaint la neutral Bèlgica.

1919 El Tractat de Versalles posa fi a la primera guerra mundial. Alemanya és obligada a pagar uns aclaparadors i humiliants 33 bilions de dòlars de compensació. La hiperinflació de

1922 i 1923 obliga els alemanys a cremar els seus diners devaluats per escalfar-se. L'economia pateix una altra capbussada el 1929. L'extremisme polític guanya popularitat.

1933 Adolf Hitler esdevé canceller amb una política de puresa racial i d'expansió militar. Buscant *Lebensraum* —espai per a viure— entra a Àustria i Txecoslovàquia. Finalment la política racial de Hitler significa la mort per a 6 milions de jueus i milions de po-

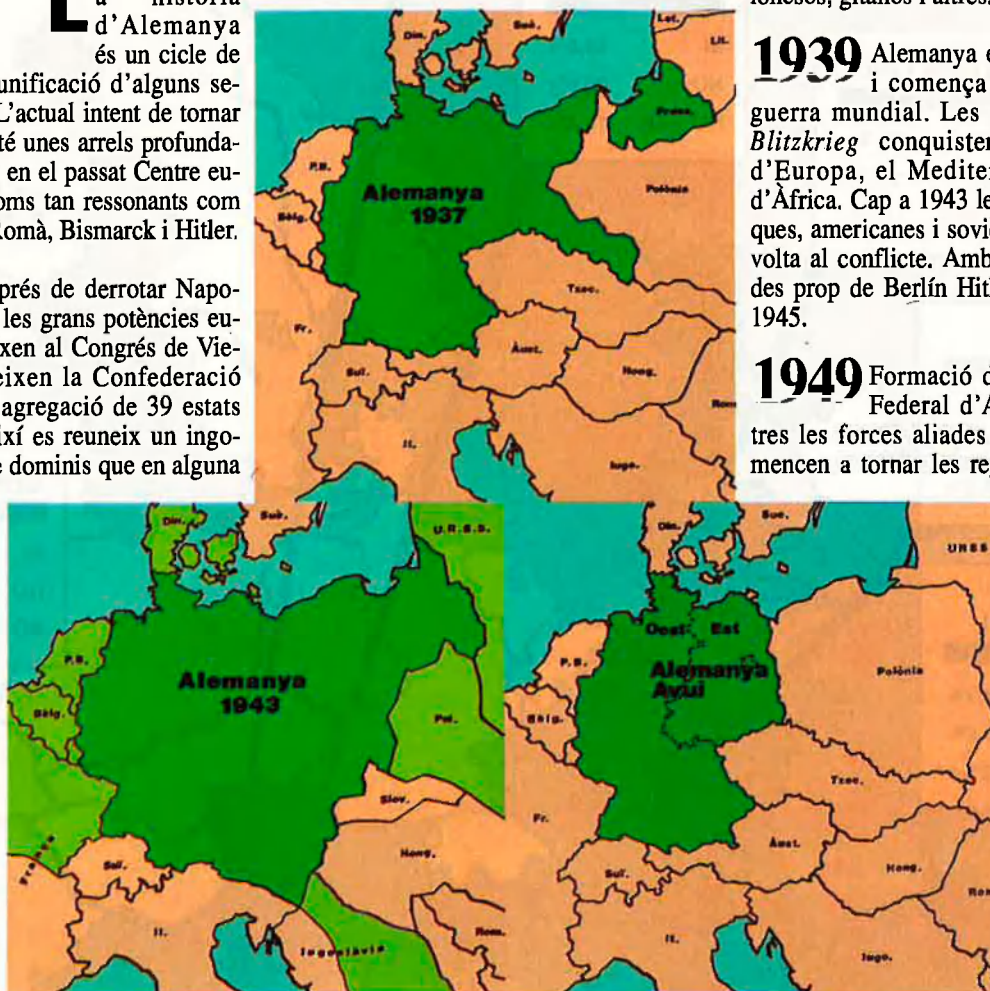
lonesos, gitanos i altres.

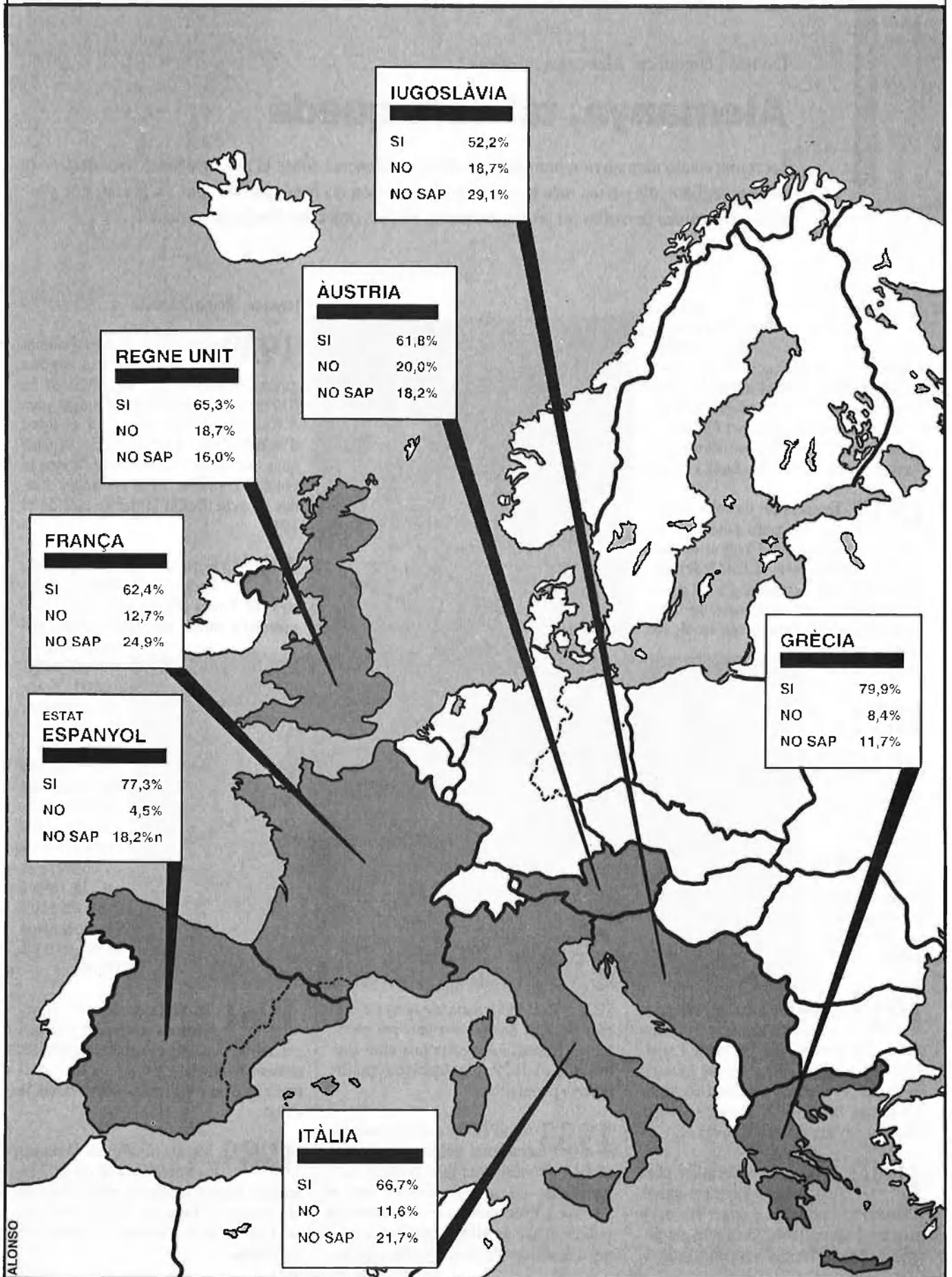
1939 Alemanya envaeix Polònia i comença així la segona guerra mundial. Les tàctiques de la *Blitzkrieg* conquisten la major part d'Europa, el Mediterrani i el nord d'Àfrica. Cap a 1943 les forces britàniques, americanes i soviètiques donen la volta al conflicte. Amb les tropes aliades prop de Berlín Hitler se suïcida el 1945.

1949 Formació de la República Federal d'Alemanya mentre les forces aliades d'ocupació comencen a tornar les regnes al nou govern d'Alemanya occidental. Konrad Adenauer és elegit canceller federal i advoca per una comunitat europea més àmplia. La zona soviètica es converteix en la nova República Democràtica Alemanya (RDA).

1961 En vista de les creixents tensions entre Est i Oest i per tal de contenir el cabal de refugiats alemanys orientals, els comunistes construeixen el mur de Berlín que divideix la ciutat.

1989 Mentre els règims comunistes trontollen a Europa, Alemanya oriental relaxa les restriccions en els viatges a l'Oest. La història s'accelera. Cau el mur. Comença un món nou en Europa.

Helmut Kohl, Willy Brandt i Hans Magnus Enzensberger davant la unificació.

Helmut Kohl

M'imagino que hi ha característiques que es troben més en un país que en un altre, quant al caràcter nacional, els països llatins, per exemple, pareixen disfrutar més de la vida. La gent de París o Roma, enfrontada amb un fet tan transcendental per a ells com ho és la unitat alemanya per a nosaltres, ho hagueren celebrat amb grans festes. Però en aquest país la gent s'asseu, estudia els detalls i diu: "Reservem la nostra alegria per a més tard". No s'adonen que llavors seran tan vells que no seran capaços d'experimentar cap alegria. Dic això en broma, tot i que sóc seriós.

Els francesos pareixen comprendre que Alemanya no hauria d'estar aïllada, ho entenen millor que altres i això explica les nostres íntimes relacions.

Els britànics arribaran a tenir la mateixa actitud, però més lentament. Per a nosaltres la situació és pitjor on els nazis cometieren els crims més terribles. Això ho entenc.

Willy Brandt

El passat ha mort, la nostra república ha aconseguit alliberar-se'n, i l'ampliació dels confins de l'estat no pot modificar aquesta dada, de fet. Evocar el fantasma d'una nova perillositat alemanya seria vist per les noves generacions com una autèntica injustícia i podria provocar fenòmens

nacionalistes. No, evocar fantasmes no convé a ningú.

L'Alemanya de Bismarck era un terç més gran del que seria ara l'Alemanya reunificada. I, a més, qui es preocupe que considere una cosa: avui, el nou estat naixeria en l'interior d'un procés en què hi ha algunes parts d'Europa que s'aproximen entre si. No naixeria d'una decisió imprevista i autoritària, sinó al llarg de diferents etapes. La constel·lació geopolítica europea és completament diferent de la del segle passat.

La nova Alemanya serà més federalista encara que l'actual. Ja, avui, la RFA és molt distinta d'un estat centralitzat. Demà, aquest procés serà total. A la RDA s'estan reformant els cinc *Länder*. I abans que hi haja un altre govern, hi haurà una conferència de primers ministres de tots els *Länder* de l'Oest i de l'Est. El federalisme serà el nostre futur.

Hans Magnus Enzensberger

El tema de la identitat alemanya és encara molt problemàtic, però realment es tracta de fantasmes o de mistificacions. Hi ha un component irracional al qual els intel·lectuals del país estan molt exposats. I no deixa de tenir interès el fet que, en altres països europeus, les reaccions sobre aquestes qüestions estiguen molt més pròximes a les dels intel·lectuals alemanys que no a les de la població. La

gent normal té menys pors. Aquestes pors tenen a veure amb el record. Qualsevol que tinga un poc de memòria històrica sap que el pitjor període de la història alemanya ha estat aquell en què ha existit un estat nacional centralitzat, entre 1870 i 1945. A penes 75 anys, un lapse de temps brevíssim, quasi una excepció, però alhora tràgica. En realitat, la història d'Alemanya és una història de sistemes federals. Ni punt de comparació amb el centralisme de l'estat francès. A Alemanya occidental aquesta tradició ha renascut després de la segona guerra mundial quan Alemanya s'ha dotat de l'estructura de república federal. I el federalisme és un dels pocs trets positius del nostre sistema polític: racional, bo i funcional.

Alguns parlen de fi de la història. ¿Es pot viure de menystenir la figura de l'enemic? Bé no hem de tenir por, figures d'enemics no en falten. Potser per a alguns estrategs del Pentàgon la crisi del pacte de Varsòvia siga una tragèdia, com també per als interessos de la indústria bèl·lica, però al món, hi ha tants enemics com es vulga. Pense en l'eclosió del *fonamentalisme*. En el tercer, quart o cinquè món. Es dreçaran espectres vells i nous. Per un altre costat, aquesta transformació ja ha estat percebuda pel cinema. El dolent de les pel·lícules americanes ja no és el *roig*, sinó el *boss* de la droga o el terrorista àrab.